

כללי חשבונאות ודיווח כספי על ידי מלכ"רים תקן חשבונאות מספר 40

הכרה בהכנסה - המודל החדש

יעל ג'רסי, רו"ח, יו"ר הוועדה לכללי חשבונאות ודיווח כספי, לשכת רואי חשבון
שותפה וראש המחלקה המקצועית, PwC Israel

3 בנובמבר 2020

הכרה בהכנסה – המודל החדש

תוכן העניינים

- עסקאות החלפה לעומת תרומות
- תרומות
- תרומה מותנית / בלתי מותנית
- הגבלות
- הבטחות
- שירותים שהתקבלו ללא תמורה
- נכסים קבועים שהתקבלו ללא תמורה
- עסקאות סוכנות
- ריכוז פערים עיקריים בין המודל הקיים למודל החדש בנושא הכנסות

הכרה בהכנסה – המודל החדש כללי

תרומה

עסקת החלפה

העברה חד צדדית

העברה שבה כל צד מקבל ומקנה ערך
שווה בקירוב

תרומה היא העברה בלתי מותנית למלכ"ר של **מזומן** או של **נכסים אחרים** כמו גם **הבטחות בלתי מותנות** או יישוב או ביטול של התחייבויות המלכ"ר בהעברה חד צדדית מרצון, ע"י ישות אחרת שלא במעמדה כבעלים

הכנסות יוכרו לפי תקן ההכנסות, תקן
חשבונאות מספר 25

"עסקת החלפה" לעומת "תרומה" - דוגמא

עסקת החלפה

אוניברסיטת מחקר גדולה עם מרכז לחקר הסרטן היא מלכ"ר. האוניברסיטה מבצעת מחקרים על מנת לגלות שיטות אפקטיביות יותר לטיפול בסרטן ומקבלת תרומות לתמוך במאמציה. האוניברסיטה קיבלה משאבים מחברת תרופות על מנת לממן את העלויות של ניסוי קליני של תרופה ניסיונית לסרטן שהחברה פיתחה. חברת התרופות קובעת את פרוטוקול הניסוי, כולל את מספר המשתתפים הנדרש, את המינונים שיינתנו ואת תכיפות ומהות בדיקות המעקב. חברת התרופות דורשת דוח מפורט של תוצאות הניסוי תוך חודשיים מסיום הניסוי. בנוסף, הבעלות על הזכויות לתוצאות הניסוי היא של חברת התרופות.

מאחר שלתוצאות הניסוי הקליני יש ערך מסחרי מסוים עבור חברת התרופות, חברת התרופות מקבלת ערך שווה בקירוב כספק משאבים. לפיכך, קבלת המשאבים אינה תרומה שהתקבלה על ידי האוניברסיטה.

תרומה (העברה חד-צדדית)

אוניברסיטה הגישה בקשה למענק מהממשלה וקיבלה את המענק. האוניברסיטה נדרשת לפעול לפי החוקים והתקנות שקבעה הממשלה. האוניברסיטה נדרשת לצבור הוצאות כשירות על מנת להיות זכאית לחלק היחסי בכספים. סכום כלשהו, שלא נוצל במהלך תקופת המענק, מחולט והאוניברסיטה נדרשת להחזירו. האוניברסיטה נדרשת גם להגיש סיכום של ממצאי המחקר לממשלה, אך היא שומרת את כל הזכויות בממצאי המחקר ורשאית לפרסם את הממצאים, לפי בחירתה.

האוניברסיטה מגיעה למסקנה שהמענק אינו מהווה עסקה שבה מוחלף ערך שהוא בקירוב שווה. הממשלה אינה מקבלת במישרין ערך שווה בקירוב בתמורה לנכסים המסופקים לאוניברסיטה מאחר שהאוניברסיטה שומרת את כל הזכויות למחקר ולמצאיו. לכן, האוניברסיטה קובעת שהמענק יטופל כתרומה.

תרומות – עקרון ההכרה הכללי

תרומות שהתקבלו יוכרו כהכנסות (או כרווחים) או כתוספת לנכסים נטו שקיימת לגביהם הגבלה בתקופה בה **התקבלו**.

תרומה שניתנה ותרומה מקבילה שהתקבלה מוכרות בדרך כלל על ידי התורם ועל ידי הנתרם **באותו מועד**.

"תרומה מותנית" לעומת "תרומה בלתי מותנית" - הכרה

ככלל, תרומות בלתי מותנות שהתקבלו יוכרו בתקופה שבה התקבלו, ואילו תרומה מותנית לא תוכר עד אשר התרומה הופכת לבלתי מותנית

להתניה שהטיל תורם יש את המאפיינים הבאים:

אי התגברות על החסם נותנת לתורם זכות לקבל חזרה את הנכסים שהועברו או נותנת למבטיח זכות לשחרור ממחויבותו להעביר נכסים

וגם

חסם אחד או יותר שיש להתגבר עליו לפני שהמלכ"ר המקבל יהיה זכאי לנכסים שהועברו או שהובטחו

העברה של נכסים שהיא תרומה מותנית תטופל כמקדמה הניתנת להחזר עד שהתנאים קוימו למעשה או שהתורם ויתר עליהם מפורשות

"תרומה מותנית" לעומת "תרומה בלתי מותנית"

דוגמא לתרומה מותנית:

מלכ"ר שהוא בית חולים מקבל מענק בסך 300,000 ש"ח מסוכנות ממשלתית על מנת לממן מחקר של סרטן בלוטת התריס. לפי תנאי המענק למלכ"ר חייבות להיציב הוצאות כשירות מסוימות. המענק משולם על בסיס החזר עלויות על ידי משיכה של כספי המענק על ידי המלכ"ר. כספים שלא נעשה בהם שימוש מחולטים והסוכנות דורשת החזר בגין הוצאות שאינן מותרות ובגין משך המלכ"ר כספים

דוגמא לתרומה שאינה מותנית (אך השימוש בה הוגבל על ידי תורם):

מלכ"ר שהוא בית חולים מקבל מקדמה במזומן על חשבון תרומה מיחיד על מנת לבצע מחקר על מחלת האלצהיימר במהלך השנה הבאה. ההסכם אינו כולל זכות לקבל חזרה את המקדמה או חסם שיש להתגבר עליו על מנת שהמלכ"ר יהיה זכאי לכספים

מקרה פרטי לחסם / התניה -
הקבלת מקורות

"הגבלות" שהוטלו על ידי תורמים – הצגה בדוחות

תנאי של תורם או גורם חיצוני אחר, באשר לשימוש בנכסים שהתקבלו ממנו כתרומה, שהוא יותר ספציפי מאשר ההגבלות הכלליות הנובעות מאופי פעילותו של המלכ"ר, הסביבה בה פועל והמטרות שנקבעו בתקננו (בין אם ההגבלות זמניות ובין אם קבועות)

בשונה מהתניות, הגבלות שהוטלו מגבילות את השימוש בתרומה אך אינן משפיעות על הזכאות של המלכ"ר לתרומה ("הכרה" לעומת "הצגה")

"הגבלות" לעומת "התניות" - דוגמאות

דוגמא "להגבלות":

מלכ"ר שהוא אוניברסיטה מנהל קמפיין לאיסוף תרומות להקמת מבנה חדש ולביצוע השקעות הוניות במבנים קיימים בקמפוס, כולל מערכת מיזוג, שדרוג רשת המחשבים ומערכת התקשורת. המלכ"ר מקבל מקדמה על חשבון מענק בסך 10,000 ₪ מקרן. ההסכם כולל זכות לקבל חזרה כספים אם לא נעשה בהם שימוש למטרות המוצהרות בקמפיין. הקרן לא כוללת בהסכם מפרטים לגבי האופן בו יש להקים את המבנה או לבצע את השדרוגים

דוגמא "להתניות":

מלכ"ר שהוא מוזיאון מקבל מענק לבניית אגף חדש במבנה קיים. ההסכם כולל הבטחה רב שנתית בסך 1 מיליון ₪ למטרה זאת. ההסכם כולל דרישות ספציפיות לגבי האגף (גודל במ"ר, דרישה לאישור תכנון ידידותי לסביבה וכו). התשלום הראשון לא ישולם עד להגשת תוכניות ארכיטקטיות שמקיימות את דרישות הבנייה. תשלומים נוספים ישולמו בעת הגשת אבנר דרך אחרות שזוהו בהסכם. אם אבן דרך אינה מושגת, התורם משוחרר ממחויבותו לבצע את התשלום

בחירת מדיניות חשובונאית! אם הגבלות שהוטלו קוימו באותה תקופת דיווח שבה התקבלה התרומה, מלכ"ר רשאי להכיר בתרומות כהכנסות (גילוי ויישום מדיניות עקבי מתקופה לתקופה)

תרומה שהתקבלה

האם קיימת התניה שהטיל התורם:

- חסם שיש להתגבר עליו לפני שהמלכ"ר יהיה זכאי לנכסים שהועברו, וגם –
- אי התגברות על החסם נותנת לתורם זכות לקבל חזרה את הנכסים שהועברו?

לא

כן

תרומה בלתי מותנית

תרומה מותנית

הכרה בתרומה כהכנסה בדוח על הפעילויות

הכרה בתרומה כתוספת לנכסים נטו שקיימת בגינם הגבלה

לא

כן

האם התרומה כוללת הגבלות שהוטלו על ידי התורם?

כשההתניה הוסרה

אין הכרה! אם התקבלו נכסים – יטופלו כמקדמה / התחייבות

"תרומות"

נכסים

שירותים

"הבטחות"

מזומנים

"הבטחות"

הבטחה הינה הסכם מתועד לתרום מזומן או נכסים אחרים הניתן לאכיפה משפטית.
לנותן ההבטחה מחויבות משפטית לבצע את ההעברה שהובטחה

הבטחה מותנית

הבטחה מותנית אשר כוללת התניות שהוטלו על ידי התורם אשר מייצגות הן חסם שיש להתגבר עליו והן זכות לשחרור מהמחויבות, תוכר כאשר ההתניות שבהן היא תלויה מתקיימות למעשה, כלומר, כאשר ההבטחה המותנית הופכת בלתי מותנית.

הבטחה בלתי מותנית

תוכר בתקופה שבה התקבלה בתנאי שקיימות ראיות מספיקות בצורת תיעוד ניתן לאימות שניתנה הבטחה ושקיימת יכולת אכיפה משפטית של ההבטחה.

בוטלה הדרישה לקבלת התרומה בפועל על ידי המלכ"ר או על ידי נאמן
בעבורו עד למועד אישור הדוחות הכספיים לפרסום!

"הבטחות"

מותנית

אין הכרה

"הבטחה" - הסכם מתועד לתרום, הניתן לאכיפה משפטית, וקיימות ראיות בצורת תיעוד ניתן לאימות שניתנה הבטחה

בלתי מותנית (למעט בדרישת המלכ"ר או בחלופי הזמן)

האם להבטחה מועדי פירעון בתקופות עתידיות?

כן

הכרה כתוספת לנכסים נטו שקיימת לגביהם הגבלה והכרה כהכנסות מתרומות בתקופות עתידיות, **אלא אם תנאים מפורשים** מבהירים שהתרומה תשמש לתמיכה בפעילויות של התקופה השוטפת

לא

הכרה כהכנסות מתרומות (בהעדר מגבלות), או כתוספת לנכסים נטו שקיימת לגביהם הגבלה (בקיומן של הגבלות שהוטלו על ידי התורם)

"הבטחות" - דרישות גילוי

סכומים של הבטחות בלתי מותנות לתאריך הדיווח תוך הבחנה בין אלו שנפרעו למועד אישור הדוחות, שטרם נפרעו ומועד פרעונם עד שנה מתאריך הדיווח, בין שנה לחמש שנים, ומעל חמש שנים

הפרשות לחובות מסופקים

סכום הבטחות מותנות תוך הפרדה של סוגי ההתניות (כגון: הקבלת מקורות, השלמת הקמת בניין וכו)

תרומות - שירותים שהתקבלו ללא תמורה

מלכ"ר יכול לכולל בדוחות הכספיים שלו שירותים שהתקבלו על ידו ללא תמורה כהכנסות (וכהוצאות או כנכסים), על פי **השווי ההוגן שלהם, בהתקיים שלושת התנאים הבאים:**

השירותים הם בעלי **ערך כספי מהותי** על בסיס כולל, ביחס להיקף הפעילות של המלכ"ר

ניתן **להעריך** את שוויים ההוגן של השירותים באופן מהימן

השירותים הם מהסוג הדורש **מיומנות ומומחיות** מקצועיים, ושלולא היו מתקבלים היה המלכ"ר נאלץ לרכשם בתמורה **או** שהשירותים יוצרים או מגדילים **נכס לא פיננסי**

דרישות גילוי!

מלכ"ר יידרש לכלול שירותים שהתקבלו ללא תמורה בהתקיים התנאים שפורטו לעיל.
בוטלה האפשרות לבחור שלא להכיר בשירותים שהתקבלו ללא תמורה

תרומה - נכסים שהתקבלו ללא תמורה

נכסים שהתקבלו ללא תמורה, או בתמורה חלקית בלבד, יכללו בדוחות הכספיים על פי השווי ההוגן למועד קבלתם, בהתקיים התנאים הבאים:

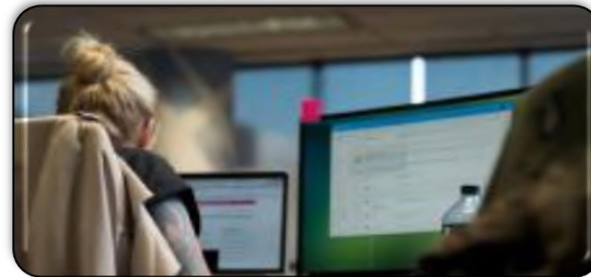
הם בעלי ערך כספי מהותי על בסיס כולל, ביחס להיקף הפעילות של המלכ"ר

ניתן להעריך את שוויים ההוגן באופן מהימן

בהתקיים התנאים שנקבעו, תרומות של נכסים קבועים ותרומות של מזומנים להשקעה בנכסים קבועים יוכרו כהכנסות בדוח על הפעילויות כאשר הנכס מוכן לשימוש המיועד או לאורך תקופת ההגבלה שנקבעה על ידי התורם.

דרישות גילוי!

עסקאות סוכנות – "ברוטו / נטו"

הצגה מאזנית

בעסקאות סוכנות שבהן המלכ"ר מקבל מזומנים או נכסים פיננסיים אחרים, עליו להכיר בהתחייבות בעת ההכרה בנכסים שהתקבלו.

בעסקאות סוכנות שבהן המלכ"ר מקבל נכסים לא פיננסיים, למלכ"ר מותר, אך הוא אינו נדרש, להכיר בהתחייבות ובנכסים אלה (בחירת מדיניות חשבונאית).

הצגה בדוח על הפעילויות

הכנסות מעסקאות סוכנות (כסוכן/מתווך/נאמן) יזכרו בדוח על הפעילויות בסכום נטו בסעיף נפרד במסגרת ההכנסות.

המלכ"ר רשאי לתת גילוי לסכומים שהתקבלו עבור צד ג' בניכוי סכומים שעל המלכ"ר להעביר לצד ג'.

**המודל החדש להכרה בהכנסה של מלכ"רים
פערים עיקריים בין התקינה הקיימת לתקינה החדשה**

התקנה החדשה (תקן 40)	התקנה הקיימת	הנושא
<p>מלכ"ר יכיר בהכנסות מעסקאות החלפה שאינן העברות חד-צדדיות בהתאם להוראות תקן חשבונאות מספר 25, הכנסות.</p>	<p>לא קיימת התייחסות מפורשת לגבי עסקאות החלפה.</p>	<p>עסקאות החלפה (עסקאות שאינן העברות חד צדדיות)</p>
<p>מלכ"ר יכיר בתרומות כהכנסות בדוח על הפעילויות (בשורה נפרדת) כאשר הנכס מוכן לשימוש המיועד או לאורך תקופת ההגבלה שנקבעה על ידי התורם, בכפוף לכללים שנקבעו בתקן.</p>	<p>מלכ"ר יכיר בתרומה ישירות כתוספת לנכסים נטו.</p>	<p>נכסים קבועים שהתקבלו כתרומה (אשר התמורה ממימושם לא הוגבלה)</p>
<p>מלכ"ר ידרש לכלול שירותים שהתקבלו ללא תמורה כהכנסות וכהוצאות (או כנכסים), בהתקיים התנאים המפורטים בתקן.</p>	<p>מלכ"ר יבחר האם להכיר בשירותים שהתקבלו ללא תמורה אשר מקיימים את התנאים המפורטים בתקן.</p>	<p>שירותים שהתקבלו ללא תמורה</p>
<p>הבטחות - התקן קובע כי הבטחה בלתי מותנית תוכר בתקופה שבה התקבלה בתנאי שקיימות ראיות מספיקות בצורת תיעוד ניתן לאימות שניתנה הבטחה ושקיימת יכולת <u>אכיפה משפטית</u> של ההבטחה.</p> <p>יחד עם זאת, הבטחות בלתי מותנות עם מועדי פירעון בתקופות עתידיות יוכרו כתוספת לנכסים נטו שקיימת לגביהם הגבלה ויוכרו כהכנסות באותן תקופות עתידיות, אלא אם כן תנאים מפורשים או נסיבות קבלת ההבטחה מבהירים שהתורם התכוון שהתרומה תשמש לתמיכה בפעילויות של התקופה השוטפת.</p> <p>לגבי תרומות שהתקבלו, התקן מבחין בין תרומה מותנית לבין תרומה בלתי מותנית וקובע כי תרומות בלתי מותנות יוכרו בתקופה שבה התקבלו, ואילו תרומה מותנית לא תוכר עד אשר התרומה הופכת לבלתי מותנית. העברה של נכסים שהיא תרומה מותנית תטופל כמקדמה הניתנת להחזר עד שהתנאים קוימו למעשה או שהתורם ויתר עליהם מפורשות.</p> <p>אין דרישה לצורך ההכרה שהתרומה תתקבל בפועל עד למועד אישור הדוחות הכספיים לפרסום.</p>	<p>הכנסות מהעברות חד-צדדיות שהובטחו אך טרם התקבלו עד לתאריך הדוח, יוכרו כהכנסות או כתוספות לנכסים נטו שקיימת לגביהם הגבלה, בהתקיים כל התנאים להלן:</p> <p>(א) קיים מידע, למועד אישור הדוחות הכספיים לפרסום, לפיו נוצרה הבטחה של הנותן נכון לתאריך הדוח והמתייחסת לתקופת הדוח והתרומה התקבלה בפועל על ידי המלכ"ר או על ידי נאמן בעבורו עד למועד אישור הדוחות הכספיים לפרסום;</p> <p>(ב) התקבול אינו מותנה בקרות אירוע עתידי מסוים.</p>	<p>הכרה בהכנסות בגין תרומות והבטחות (העברות חד-צדדיות)</p>

<p>עסקאות סוכנות – דוח על הפעילויות</p>	<p>ניתן להציג את הנכסים כתרומות בדוח על הפעילויות בסעיף מחזור הפעילויות, ובלבד שיוצג מיד לאחר מכן, כהפחתה, הסכום שנזקף להתחייבות.</p>	<p>מלכ"ר יכיר בהכנסות מעסקאות סוכנות בדוח על הפעילויות בסכום <u>נטו</u> בסעיף נפרד במסגרת ההכנסות.</p> <p>כמו כן, התקן מבהיר מתי מלכ"ר פועל כסוכן/ מתווך, בפרט, התקן כולל את קריטריון שיקול הדעת של המלכ"ר בבחירת הצדדים השלישיים אליהם יועברו הנכסים או לגבי אופן השימוש בנכסים שהועברו.</p>
<p>עסקאות סוכנות – דוח על המצב הכספי (מאזן)</p>	<p>נכסים שהתקבלו על ידי המלכ"ר בתפקידו כסוכן, נאמן או מתווך, וטרם נמסרו לצד ג', יוצגו כרכוש והסכומים אותם יש להעביר לצד ג' יוצגו כהתחייבות.</p>	<p>בעסקאות סוכנות שבהן המלכ"ר מקבל מזומנים או נכסים פיננסיים אחרים, עליו להכיר בהתחייבות בעת ההכרה בנכסים שהתקבלו. בעסקאות סוכנות שבהן המלכ"ר מקבל נכסים לא פיננסיים, למלכ"ר מותר, אך הוא אינו נדרש, להכיר בהתחייבות ובנכסים אלה.</p>
<p>הכרה בנכסים אשר מהווים חלק מאוסף</p>	<p>ניתן להציג כהוצאה (ולא כנכס) נכסים אשר מהווים חלק מאוסף, למעט יצירות אומנות שנרכשו החל מיום 1 בינואר 2001 אשר יוצגו כנכס ולא ניתן לרשום אותן כהוצאה. אין הגדרה מפורשת של "אוסף" או תנאים לקיומו.</p>	<p>התקן מאפשר בחירת מדיניות חשבונאית לגבי יצירות אומנות, נכסים היסטוריים ונכסים דומים (המקיימים את התנאים בהגדרת "אוסף" בהתאם לתקן), לעניין הכרה כנכסים וכהכנסות (או כתוספת לנכסים נטו עם הגבלה) או מתן גילוי בלבד, מתוך שלוש החלופות המפורטות בתקן.</p> <p>פחות נכסים יעמדו בהגדרה החדשה של "אוסף". נכסים שלא יעמדו בהגדרה ונתרמו למלכ"ר יוכרו בדרך כלל לפי שווי הוגן ויטופלו בתקופות עוקבות לפי תקן הרכוש הקבוע.</p>
<p>הצגת תרומות מסוימות כפריטים מיוחדים בדוח על הפעילויות</p>	<p>תרומות או הקצבות שהשימוש בהן הותנה על ידי נותניהן לכיסוי גירעונות משנים קודמות וכן הכנסות ממימוש רכוש קבוע המוצג בשווי סמלי יוצגו כהכנסות מפריטים מיוחדים בדוח על הפעילויות.</p>	<p>בוטלה האפשרות להצגת פריטים מיוחדים בדוח על הפעילויות.</p>

תודה על ההקשבה

יעל ג'רסי, רו"ח
יו"ר הוועדה לכללי חשבונאות ודיווח כספי, לשכת רואי חשבון
שותפה וראש המחלקה המקצועית, PwC Israel
טלפון: 03-7954855

© 2020 Kesselman & Kesselman. All rights reserved.

In this document, "PwC Israel" refers to Kesselman & Kesselman, or, as the context requires, PricewaterhouseCoopers Advisory Ltd. or PwC Trust Company (1971) Ltd., which are member firms of PricewaterhouseCoopers International Limited, each member firm of which is a separate legal entity

This content is for general information purposes only, and should not be used as a substitute for consultation with professional advisors

רשות רווחי חשבון בישראל
Institute of Certified Public
Accountants in Israel
מגזר המסלול המשותף למקצוע

